herpy

KAMÆLEONER

Poroto Three-horned Chameleon

Trioceros fuelleborni

Trioceros fuelleborni er en lille, kompakt, levendefødende kamæleon fra bjergskovene i det sydvestlige Tanzania. Begge køn har tre korte, ringede horn, og hannens er størst; grundfarven er grøn med brune aftegninger og afbrudte lyse striber langs flanken. Arten kræver køligt klima med et tydeligt nattefald og tåge, og den er meget sjælden i terrariehold.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo fuelleborni*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-25 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-6 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Bjergskov**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 45 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-22 °C**
Hotspot	**24-26 °C**
Temperatur, nat	**10-15 °C**
Luftfugtighed	**50-100 %**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**6-12 mdr.**
Kuldstørrelse	**4-20 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**210-300 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Trioceros*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som i Danmark udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst. Ingen kamæleoner er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Trioceros fuelleborni er en lille, kraftig, træboende kamæleon. Voksne dyr er omkring 20 cm i alt, inklusive hale, og enkelte hanner når 25 cm. Arten ligner *T. jacksonii*, men er mindre og trindere, og hornene er tydeligt kortere. Hannen har tre veludviklede, ringede horn, to foran øjnene og ét på snuden. Hunnen har tre små horn, men hos nogle hunner er kun snudehornet tydeligt. Forskellen på kønnene ses, når dyrene er omkring fire måneder gamle.

Kroppen er mellem- til lysegrøn med brun tegning. Skæl på hjelmlapperne, øjentårnene og ved hornenes rod er ofte brunrøde, og afbrudte, næsten hvide striber løber ned ad flankerne. Forreste del af den parietale kam er gaflet, og der er kamme på strube og bug samt en tydelig rygkam af kegler i forskellig størrelse.

Arten kan forveksles med *T. werneri*. Forskellen ses på hjelmlapperne: hos *T. fuelleborni* dækkes hver lap af højst 15 store, pladeformede skæl, hos *T. werneri* af op til 30, så lapperne virker finere og mere langstrakte.

Arten er levendefødende. Det videnskabelige navn hædrer den tyske læge Friedrich Fülleborn, der arbejdede i det daværende Tanganyika. Der findes kun få dyr i europæiske samlinger, og der kommer næppe nye dyr til fra Tanzania.

Udbredelse og levested

Trioceros fuelleborni er endemisk for det sydvestlige Tanzania og findes kun i Poroto-bjergene og på vulkanerne i Rungwe-området, blandt andet Ngosi, i omkring 2.000-2.500 m højde. Typelokaliteten er Nkonde-Nyika i Poroto-bjergene.

Udbredelsesområdet er lille og kan rumme få, adskilte bestande.

> **Oprindelig udbredelse:** Tanzania.

LEVESTED

Arten lever i fugtig bjergskov, men er også fundet i træer og buske i bebyggede områder nær skoven. Den findes i 2.000-2.500 m højde, hvor klimaet er køligt: omkring 20-21 °C om dagen og 10-15 °C om natten. Luftfugtighed og nedbør er ikke dokumenteret for artens levested, men bjergskove i den højde har tåge og regn det meste af året.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Trioceros fuelleborni*. Klimaet i udbredelsesområdet er køligt og fugtigt: omkring 20-22 °C om dagen og 10-15 °C om natten. Terrariemålet, solpladsen, luftfugtigheden og UVB-niveauet er lånt fra de nærtstående bjergkamæleoner *Trioceros hoehnelii* og *Trioceros werneri*, som lever i omtrent samme højde og klima.

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 60 × 45 × 90 cm (længde × bredde × højde). Et hybridterrarie af glas og net holder på nattefugten og giver samtidig ventilation. Stillestående luft giver luftvejsinfektioner, så en lille blæser skal få luften i bevægelse. Terrariet skal stå et køligt sted, hvor nætterne er køligere end i en opvarmet stue.

Indret terrariet tæt med levende planter, tynde grene og kviste i flere højder, så dyret kan klatre og trække sig tilbage i løv. Dyrene holdes hver for sig.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 20-22 °C, med en solplads på 24-26 °C, som dyret kan søge om morgenen. Temperaturen må ikke komme over 26 °C i længere tid. Varmepæren monteres over terrariet og i god afstand, så varmen bliver blid og uden risiko for forbrændinger.

Om natten skal temperaturen falde til 10-15 °C. Det tydelige nattefald svarer til levestedet og er en forudsætning for et sundt dyr.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Natten er artens fugtige tid. Luftfugtigheden skal ligge på 80-100 % om natten og falde til 50-70 % om dagen. En ultralydsforstøver i anden halvdel af natten og forstøvning lige før lyset tændes giver tåge og dug. Arten drikker dråber, ikke af en skål, og et drypanlæg sidst på eftermiddagen er en ekstra sikring.

Vigtigere end tallene er, at luften bevæger sig, når den er fugtig, og at alle flader er tørre i løbet af dagen. Konstant våde grene giver sår på fødderne og skimmel.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og kræver kraftigt lys. Fire T5 HO-rør med 6500 K over terrariets bredde lyser et 90 cm højt terrarie godt op. Giv 12 timers lys og 12 timers mørke hele året; terrariet skal være helt mørkt om natten.

UVB er nødvendig. Sigt efter et UV-indeks på 2-3 på solpladsen, med et T5 HO-UVB-rør i en enkeltreflektor. Dyret skal kunne søge skygge. Et UV-meter er en stor hjælp, fordi indekset afhænger af afstanden og nettet. Sollys gennem et vindue kan overophede dyret og giver ingen UVB.

FODER

T. fuelleborni er insektæder og æder alt, hvad der kan være i munden: fårekyllinger, silkeorme, græshopper og fluer. Insekterne skal selv have et rigt foder af grønt, frugt og pollen.

Unger fodres dagligt. Voksne dyr får et par passende insekter hver anden dag, så de holder en slank vægt. Støv insekterne let med ren kalk uden D3 ved hver fodring, og lad dyrets egen D3-dannelse i UVB-lyset dække resten. Artens behov for tilskud er ikke målt. Som hos andre bjergkamæleoner gives vitamintilskud kun sjældent, fordi et overskud af de fedtopløselige vitaminer A og D3 skader dyret.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Den er moderat aggressiv over for artsfæller og sky over for holderen. Den er et udstillingsdyr, ikke et kæledyr, og håndtering skal være kort og sjælden. Mørk farve er tegn på stress, kulde eller sygdom, men er normal om morgenen, mens dyret varmer sig.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen kendes på de store horn, og forskellen ses, når dyrene er omkring fire måneder gamle. Dyrene kan være kønsmodne efter 6-12 måneder. Hunnen skal være udvokset og i god kondition, før hun parres.

PARRING

Arten er meget sjælden i terrariehold, så erfaringerne er begrænsede. Hunnen sættes ind til hannen til parring. Skil dem ad, når parringen er overstået, eller hunnen afviser hannen. Hunnen får normalt ét kuld om året.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten er levendefødende, så der lægges ingen æg, og der er ikke brug for en æglægningskasse. Hunnen føder 4-20 unger i ét kuld; unge hunner får færre, og fuldt udvoksede hunner kan få omkring 20. Drægtige hunner holdes alene med rigelig føde og ekstra kalk og de samme kølige forhold som ellers.

INKUBATION

Der er ingen inkubation. Drægtigheden varer usædvanligt længe, 7-10 måneder (210-300 dage). Hunnen skal under hele drægtigheden have nattefaldet og tågen. Føder hun ikke til tiden, eller bliver hun mørk, slap og holder op med at æde, skal hun til en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er små og sarte. Opdræt i et lille hybridterrarie med samme klima som de voksne: køligt, tåge om natten og mange tynde grene. Fodr dem med små insekter som bananfluer og nyklækkede fårekyllinger, og hold dem hver for sig, så snart kønnet kan ses. Opdræt af arten er kun beskrevet i meget begrænset omfang; det meste er lånt fra andre bjergkamæleoner.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Varmestress ved temperaturer over 26 °C og ved solplads, der er for varm eller sidder tæt på pæren. Brandsår ses som grå områder eller smeltede rygpigge.
- Luftvejsinfektioner ved stillestående luft eller for våde flader. Tegn er gaben, vejrtrækning med åben mund og slim.
- Knoglesvind (MBD) ved for lidt UVB eller kalk: bløde kæber og skæve lemmer.
- Sår og skimmel på fødderne af grene, der er våde hele tiden.
- Dårlig søvn og svækket immunforsvar, når nætterne er for varme eller for lyse.
- Overdosering af fedtopløselige vitaminer (A og D3), som hos andre bjergkamæleoner.

Levetiden i fangenskab er ikke dokumenteret; 5-6 år i boksen er lånt fra de nærtstående *Trioceros hoehnelii* og *Trioceros werneri*. Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr ved ophørt fødeindtagelse, mørk farve, slaphed eller åndedrætsbesvær.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.